»Anathema« najstarije Crkve odjekuje sa stola Gospodnjeg. Ljubav Crkve ne isključuje ni jednoga čovjeka iz svoje ljubavi, no svaki je najstrože opomenut, da ispita samoga sebe, prije nego blaguje od kruha i pije iz onoga kaleža, jer »inače sebi pije osudu«. Kako da u odnosu na Gospodina kršćani, budu odgovorni za nekog nevjernika, za nekoga koji ne vjeruje, koji ne ljubi, te skupa blaguju za stolom Božje ljubavi? Ona ne osuđuje nikoga koji ne može učiniti čina vjere, jer se ovdje za hranu stvarno pruža, kako čitamo u 1 Kor. »Božja ludost« i »nemoć«. Tko da tu ne bude sklon demitologizirati? Sve svodi na neku posebnu ljudsku mjeru?

Svatko je slobodan to činiti po volji te kršćansku vjeru smatrati nečim nategnutim i za današnjeg čovjeka zastarjelim. U strahovitim zadacima koje nam postavlja svijet nećemo stoga manje složno surađivati. No časno je i pošteno, ako priznamo potez što ga je povukla prvotna Crkva.

Ne treba stvar izražavati negativno, putem anatheme; možemo je izraziti i pozitivno, kako to čitamo i na koncu poslanice Efežanima: »Blagoslovljeni svi koji ljube našega Gospodina Isusa Krista.«

preveo. o. Franjo Carev, OFM

»MOLITE BRAĆO!«

Kolikogod to izgledalo paradoksalno za ovo pokoncilsko vrijeme, koje bi, po volji Crkve, trebalo da bude mobilizatorno i obnovno, činjenica je, da se vjernici, često i oni najbolji, — sve više tuže i na vladanje nas svećenika, i, možda još više, na našu svećeničku službu. Čini se, da u njihovim očima nijesmo bolji nego prijašnje svećeničke generacije: mnogi nas smatraju gorima, površnijima, nemarnijima. Zamjeraju nam, — osobito mlademu kleru, — naše previše slobodne manire, — više svjetovnjačke nego duhovničke; i neki dan sam čuo, kako je jedna ugledna osoba tražila župnika, da ga posjeti, ali, kad ga nije bilo kod kuće, poslali su po kapelana, pa, kad se je taj pomolio sa ulice, čupav u majici bez rukava, prebačenoj preko hlača, ona je u prvi mah pomislila, da je to neki seoski momak: ništa nije na njemu odavalo kakvu duhovnu kulturu; — kritikuju na veliko naše prazne propovijedi, bez unkcije, bez repa i bez glave: odmah vidiš, da ih je propovjednik »pripravio« u subotu pod noć ili u nedjelju ujutro; tuže se, kako nas nikada nema kod kuće i kako svijet, pa i sestre na župi, ostaju, tjedne i tjed-

ne, bez mise radnim danom, dok mi »putujemo« i šetamo; prigovaraju nam, nekima, kako se, pod svim mogućim izlikama, izvlačimo od ispovijedanja; pričaju o »svome župniku«, koji već godinama nije ni zavirio na katehizaciju: to mu rade, polupismene, »sestre«, a on »šofira« i zabavlja se. A ne hvale se previše nama ni naši biskupi: sve je više, tuže se, i u našemu kleru »kontestatora«: onih, koji su sami sebi i zakonoše i zakon; »lajici« i po odijelu i po duši.

A što istom sebi dopuštaju »buntovni svećenici« i svećenici »ljevičari« na Zapadu! Apostatiraju i »žene se« na hiljade i na desetke hiljada. Polemiziraju, i u javnosti, s biskupima i s Papom. Provaljuju u tuđe crkve i čitaju u njima, — mjesto mise, koju su onemogućili, — svoje »manifeste.« Zaposjedaju aule biskupskih konferencija i ne daju biskupima vijećati, dok ne usvoje njihovih zahtjeva i ultimatuma: biskupi moraju ispred njih bježati u druge prostorije. Protestiraju sjedenjem (»sitin«) u predvorju kurije, da biskupa prisile na kapitulaciju u pitanju Papine enciklike: »Humanae vitae«. A da im ne bude dosadno, doveli su pjevačicu kancona, da im pjeva i prikraćuje vrijeme. A teško, da im je pjevala baš svete i duhovne pjesme. I sve to, razumije se, gledaju vjernici; o svemu tome slušaju i čitaju; nad svim tim se sablažnjuju.

Zašto je tako? I dokle će biti tako? Koliko će još trajati ova: »abominatio desolationis — in loco sancto« (Mat. 24, 15.)? Ja ne znam, šta drugi o tom misle, ali meni se čini, da je glavni razlog svemu: mi se svećenici danas više ne molimo. Malo se molimo. Rijetko se molimo. Rastreseno se i preko volje molimo. Ne slušamo Gospodinove opomene iz Vrta Maslinskoga: »Bdijte i molite se!« (Mat. 26, 41.; Mark. 14, 38.; Luk. 22, 40. 46.), pa stoga podliježemo napastima svijeta i vremena.

Već godinama, svi mi, koji imamo oči, sa žalošću pratimo i opažamo taj simptom. Praktično se je skoro izgubio između nas tip svećenika-molitelja. Onoga spontanog. Sve više ograničujemo molitvu na obligatorni minimum. Nije nam više molitva potreba srca. Ne privlači nas razgovor s Bogom. Molitva nam je postala stvar oficioznosti. Sve više prihvaćamo teorije, da je »Ite, Missa est!«, »Idite u miru!«, konačna točka pod naš dnevni red molitve: barem uz izuzetak časoslova. Iza Mise počinje »rad,« počinju »poslovi«, počinje »apostolat«. »Štedimo s vremenom«. Prvotno, pa katkada i jedino, u molitvi. U drugim stvarima s njim ne štedimo. Što god imamo manje vremena za molitvu, imamo ga, čini se, više, za

razgovore, ručke i televiziju. Kako je danas teško vidjeti svećenika, da adorira pred Presvetim! A nije baš svagdanja stvar vidjeti ga ni s krunicom u ruci. Živi s tobom u kući, gdje ima kapela i Presveto, — živi dvije, tri, četiri godine, — a nikada ga još u njoj nijesi zatekao. I župska nam je crkva, mnogima, po vas dan zaključana. Velik, — možda i najveći, — dio svećenika od srednje i nove generacije niti se za Misu pripravlja, niti se iza nje zahvaljuje. Već su u mnogim sakristajama poskidali i ploče sa »Orationes ante et post Missam«: ne daju ni svećeniku, koji bi to htio, da koju od njih izmoli. Kao da je to sramota, naivnost, praznovjerje! Brzo će iz sakrijestija i prezbiterija ukloniti i klecala. Da se barem oni mole mjesto njih i za njih. Za njih i za njihovu župu. Sto sam puta već čuo, u ovo zadnje doba, gdje se sestre tuže, kako im svećenici govore: »Pa šta sam vas zvao na župu, ako ćete se vas dan samo moliti!« A to »vas dan«, to je sestarsko razmatranje, oficij, njihove propisane komunitarne molitve i adoracije, ispit savjesti. A ne misle, da su sestre još uvijek bolje od nas svećenika samo zato, što su poniznije i što se više i usrdnije mole.

Daju nam zato, te naše svećeničke kolege, i teoretsko objašnjenje. Može ga čovjek koji put i formalno pročitati: u inozemnoj »asketskoj« i »liturgijskoj« literaturi. Boga nosimo u srcu; i to je dosta. Predali smo mu se, jedamput za čitav dan, u žrtvi sv. Mise. On, vele, u nama dalje živi i djeluje. Naš je sav svećenički život i rad molitva. Samo ja ne dobivam dojma, ni da smo se mi, većina, Bogu »predali«, ni da on u nama živi i djeluje. Morali bismo za to biti sveci. Sveci su, iza molitve, ostajali u mističnom zanosu pred Bogom, gdje bi god bili i šta bi god radili: oni su Boga i Isusa uvijek pred sobom gledali i u sebi ga osjećali, osluškivali, »pipali« (Dj. Ap. 17, 27.). I na njihovoj se je vanjštini to opažalo. Ta nutarnja milosna i nadnaravna koncentracija. No, nažalost, mi nijesmo sveci. Kad čovjek gleda naše mlade levite od oba klera, s koliko bezbrižne ležernosti zbacuju iza mise sa sebe albu i odmah iza toga, u punom civilu, izlaze na ulicu, ne dobiva nikako dojma, ni da oni nose u sebi Boga, ni da na njega misle. Ne vidi im se to ni u očima, ni u kretnjama, ni u riječima. Prije se čovjeku nametne misao, da im je glava puna svijeta i svjetskih želja i briga: auta, novina, ekonomija, društva. A koliko smo, i dok mislimo, duhom i srcem sjedinjeni sa Isusom i s njegovom križnom i otkupiteljskom žrtvom, to najbolje zna svatko od nas, samo ako hoće da bude iskren. Nijesmo mi sveci. Naša mašta, naše srce, bježe od

Boga. Silom ih moramo, što češće, k njemu vraćati. Baš molitvom. Nema druge. Inače ćemo ostati vas dan bez njega. Prazni u duši; jalovi u djelima. Posvjetovnjačeni. Bez velikih misli. Bez ljubavi. Bez blagoslova. Bit ćemo »najamnici« (Iv. 10, 12. 13.) u svetištu, »aes sonans aut cymbalum tinniens« (1. Kor. 13, 1.), ali nikada »servi Dei« (1. Petr. 2, 16.; Ef. 6, 6.), vjesnici Dolaska Gospodnjega (1. Kor. 1, 8.; 1. Sol. 4, 15.; 5, 23.; 2. Sol. 2, 1. 8.; 1. Tim. 6, 14.; 2. Tim. 4, 1. 8.; Tit. 2, 13.; Jak. 5, 7. 8.; 2. Petr. 3, 12.; 1. Iv. 2, 28.; Jud. 24.), uzori kršćanske pravde: »forma facti gregis ex animo« (1. Petr. 5, 3.).

Ne podajmo se u tom pogledu iluzijama! Ne stvarajmo novih molitvenih teorija! Ne falzificirajmo ni liturgijske misli! Uz liturgijsku molitvu potrebna nam je i privatna molitva. I nama svećenicima! Uz mentalnu i ona usmena, oralna. Potrebna nam je to više, što smo jadniji, slabiji, neiskusniji, grješniji, duhom plići. A takvi smo, u većini. Pomalo je i smiješno, kad se tko gerira, kao da je kršćanstvo moralo čekati na svoju autentičnu i auktoritativnu interpretaciju, sve dok se on nije rodio. A kršćanstvo je imalo svoje autentične i auktoritativne interprete od prvoga dana svoga postojanja, pa kroz sva dalja stoljeća do danas. U svojim apostolima i u svojim svecima. A je li i jedan od njih bio, koji se nije mnogo i često molio? I privatno. Na sve moguće načine. Treba samo prolistati Pavlove poslanice. Na svakoj stranici on govori, kako se moli (Rim. 1, 10.; 2. Kor. 13, 7.; Ef. 1, 16.; Filip. 1, 9.; Kol. 1, 3. 9.; 4, 12.; 1. Sol. 1, 2; 13, 10.; na svakoj stranici on poziva vjernike, da se mole: »orationi instantes« (Rim. 12, 12.; Ef. 6, 18.; Filip. 4, 6.; Kol. 4, 2.; 1. Sol. 5, 17.; 1. Tim. 2, 1. 8.). A ako itko, on je bio svećenik i apostol »kat' exohen«. I radio je, i mučio se, i propovijedao, i hodao više nego svi mi. I nosio je u sebi duh Božji (1. Kor. 7, 40.).

Svećenička braćo, molimo se! »Orate, fratres!«

Molimo se, pa se ne ćemo lako posvjetovnjačiti; pa se nitko ne će sablažnjivati na našemu vladanju; naše će lice i naša pojava biti, kao ono jednom Mojsijeva, oduhovnjena i preobražena »ex consortio sermonis Domini« (Izl. 34, 29.; 2. Kor. 3, 7.)! Molimo se, pa ćemo po tim tihim razgovorima s Gospodinom pravo shvatiti Isusovu, evanđeosku, životnu mudrost, »abscondita Scripturarum« (Im. Chr. I. 20, 27.), i propovijedati je s duhom, s uvjerenjem, »cum omni fiducia« (Dj. Ap. 4, 29.); nikada ne ćemo biti među onima, koji je krivotvore: »adulterantes verbum Dei« (2. Kor. 4, 2.)! Molimo

se, pa nam oči Isusove iz Svetohraništa ne će dati, da se ikada zalijenimo u njegovoj službi; gonit će i nas, kao i sv. Pavla, njegova ljubav i na akciju, i na savjesnost, i na revnost: »Charitas-Christi urget nos!« (2. Kor. 5, 14.)! Molimo se, pa ćemo od molitve ustajati uvijek jači i neustrašiviji pred svakim protivnikom Evanđelja (Dj. Ap. 23, 11.; 1. Kor. 15, 58,; 1. Petr. 3, 14. 15.)! Molimo se, pa će nas naš Gospodin, u molitvi, naučiti, da budemo, kao i on, »blagi i ponizni« (Mat. 11, 29.); Nikada se ne ćemo naći među onima, koji dižu bunu u Crkvi i hoće da sa sebe stresu »slatki jaram i lako breme« (Mat. 11, 30.) svojih uzvišenih svećeničkih dužnosti: svoga povećanog svećeničkog djevičanstva! Malo je među svrzimantijama onih pobožnih. A od molitelja u duhu nema nijednoga. Molimo se, pa će na naše ustrajne svećeničke molitvene juriše Bog biti milostiv i Božjemu puku: »obranit će izabrane svoje, koji k njemu vape dan i noć!« I »brzo će ih obraniti!« (Luk. 18, 7. 8.). Molimo se, i odmah će, po nama i po našim molitvama, saći Duh Božji i Kraljevstvo Božje u svijet!

Kriza Crkve kriza je molitve. Obnova Crkve, — i njezina koncilska obnova, — sva je u obnovi molitvenoga duha i molitvene revnosti u kleru, u redovima, u vjernicima. Ili nam se valja moliti, ili ćemo se osušiti pred Bogom, kao loze otkinute sa božanskoga trsa (Iv. 15, 6.). Samo molitelji, — svećenici i vjernici, — mogu spasiti Crkvu i svijet.

»Petite, et dabitur vobis!« (Mat. 7, 7.; Luk. 11, 9.; Mark. 11, 24.). »Orate, fratres!«

Dr. Č. Č.

ZAČET PO DUHU SVETOM — ROĐEN OD MARIJE DJEVICE

U dnevniku Figaro francuski teolog Réné Laurentin je napisao? »Jučer sam susreo jednoga vjernika koji mi reče: U Crkvi je zavladala panika. I objašnjavao mi je, koji su to, po njegovu mišljenju, simptomi te panike. Spominje se afera Schillebeecks, pa afera Küng. U isto vrijeme govori se bez prekida o Holandskom katekizmu. Ta knjiga, odobrena od biskupa, nije zapravo katekizam, nego, kako to kaže podnaslov — Vjerska pouka odraslih. Katekizam je sebi postavio za cilj: Pokazati značenje spasenja i životne vrednote vjere nasuprot apstraktnom prikazivanju, koje pušta s vida dimenzije života. U raznim točkama, kao što su: istočni grijeh, pre-